

שעה שבאולם הגדול של פסטיבל ברלין, ראה קהל גדול את הסרט נרש הפרס והמסר הציוני דויד, התאסף קומץ עיתון נאים, מרביתם מן המיוזרה התיכון, וצפה באולם הקרנה קטן בסרט בשם הדרך ה' קשה לפלסטיין. הסרט הוצע, כמסתבר, לי כמה מן המיסגרות הרישמיות של הפסטיבל, אבל נדחה בטענה שאינו כולל אינפורמציה מספקת.

כפי שמעיד שמור, זהו סרט תיעודי על מאבקם של הפלסטינים לזכות במולדת. את הסרט עשה ישראלי, מריו אופנברג, והפיקה האוניברסיטה החופשית בברלין, שם מלמד אופנברג בחוג ליחסים בינלאומיים. סרט קודם של אופנברג, הקרב על האדמה, גם הוא על אותו הנושא. נאסר להקרנה בשנה שעברה על-ידי הצנזורה, באחת בהחלטותיה הטיפשיות ביותר, ואם יש בכך כדי להעיד על תבונה הפוליטית, יש להניח שהיא תאסור גם את הסרט הזה ותקשור לו הילה שאינה מגיעה לו כל-כך.

הדבר הטוב ביותר שאפשר לומר על הדרך הקשה לפלסטיין הוא שכוונותיו הן מוצהרות ראיות לשבח: ליצור דיאלוג בין חוגים פרוגרסיביים ישראלים וערבים, למציאת פתרון צודק לכל הצדדים באזור. מכאן והלאה, קשה מאד להשלים עם הסרט.

שיגרתיות מדהימה. ראשית, קשה להשלים עימו כסרט. הוא מורכב מסדרה של ראיונות עם אישים ישראלים וערבים, המצולמים וערוכים בשיגרתיות מדהימה. מבלי להיכנס לתכונות האישיות האחרות של המתראיינים, כושר הביטוי לפני ה מצלמה אינו הצד החזק שלהם. נוסף לראיונות, צורפו לסרט צילומים מתוך אירועים שונים שקרו בשנת 1977, אז צולם בכל רחבי ישראל, כמו שביתת אסירים פוליטיים בכלא אשקלון, אזכרה למשורר הפלסטיני ראשד חוסיין, שמת בארצות הברית, או יום האדמה. הכל מצולם ומור כב יחד ככתבה לחדשות, אלא שכתבה נמשכת בדרך-כלל דקות אחדות ואילו סרטו של אופנברג נמתח על פני יותר משעה וחצי.

שנית, קשה לקבל את האידיאולוגיה העומדת מאחורי הסרט. אופנברג עצמו טען בברלין, שההגבלות התקציביות מנעו ממנו להרחיב יותר בסקירת הנושא, והוא ציין בהדגשה, כי אינו רואה עצמו כקול נוען הניצב מן הצד ומצייר תמונה אוביי

רבי הירש במירמן של אופנברג ניצול דמגוגי

ייקטיבית, אלא כאיש המעורב בנושא ומ'נסה לשכנע בנקודת המבט שלו.

התעלמות מכוונת. אלא שאמצעי השיכנוע, כפי שהוא מפעיל אותם, יכולים לשכנע רק את המשוכנעים מראש. קשה לעשות סרט תיעודי על מדינת ישראל, שכל המרואיינים בו מסכימים מראש עם אופנברג. המקורב לחוגי מצפן, כשהוא מראיין את פרופסור ישראל שחק או את

(המשך בעמוד 52)

המושיח

הנועופף

סופרמן (תל-אביב, תל-אביב, ארצות-הברית) — ילדי אמריקה גדלו על אגדות אודות משיחים שריניים, היורדים מן השמיים, כדי להעניש את הרעים ולגמול לטובים. עבורם, סרט כמו סופרמן הוא בסך-הכל התגשמות מבורכת של חלום שעליו גדלו מינקות, ומשום כך גרף הסרט הזה, היקר כל-כך, כבר הרבה עשרות מיליוני דולרים במולדתו. עכשיו נותר רק לראות איך יקבלו זאטוטי ישראל (והוריהם) את הנתח הזה של התרבות האמריקאית. הדרך הטובה ביותר להתייחס אל הסרט הוא כאל פנטסיה, שבה האדם הפשוט, היודע כי לא יזכה לעולם להיות גיבור ולעשות משהו יוצא-דופן, מתנחם על אפרוריונו כשהוא מזדהה במשך שתיים עם סופרמן, העף במהירות האור ומסוגל לסובב את כדור הארץ לאחור. השליש הראשון של הסרט, זה המתרחש בכוכבי-הלכת קריפטון, שם נולד סופרמן, והמתאר כיצד התינוק מגיע אל כדור הארץ, שייך למדע הבידיוני, העממי מאד, אבל גם פוטוגני מאד. השליש השני, המבדר ביותר, מראה את סופרמן מחופש לעיתונאי שלומיאל העובד במערכת עיתון יומי ענקי ומנסה לחזר באפלטוניות מופתית אחר עיתונאית נמרצת ועממית מאד. החלק השלישי, הרושע והיותר קשה לבליעה, מציג עימות בין סופרמן לסופר-נבל, המנסה למוטט

היד

החזקה

פ.י.ס.ט. (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית) — זהו סיפור חייו של ג'וני קובאק, בן מהגרים הוני גרי חסר פרוטה ההופך מנהיג גדול של נהגי המשאיות בארצות-הברית, עד שהוא נתפס במעשי שחיתות בתוך האיגוד ובקשר עם המאפיה, ומועמד לדיון בפני ועדת סינט. אחדתו של הצופה נתונה מייד בהתחלה לצעיר האלי-מוני, הנאבק באבטלה ובתנאי הניצול המחפירים של אמריקה בשנות העשרים. גם כאשר הוא נאלץ להתפשר פה ושם עם מצפנו, ולשתף קצת את העולם התחתון באירגון השבוי-ות, כדי להשיב מנה אחת אפיים למעסיקים, אין איש שיעז להטיל ספק בצידקתו. ואפילו כאשר המאפיה שקועה כבר עמוק בתוך עיסקי האיגוד, עדיין ניתן להזהות עם האיש.

אם לא די באהדה שיוצר הסרט לגיבור שלו, הוא דואג להשחיר את פני תוקפיו ומשום כך, פוליטיקאי אשר מנסה לחשוף את השחיתות, אינו עושה זאת מתוך רדיפת צדק, אלא בשל אינטרסים פרטיים וקידום קאריירה. לעומת בן-טובים כזה, שנולד עם כפיתיה בפה, מובן שהקהל הפשוט יעדיף אדם שעלה בכוחות עצמו למעלה, גם אם לא תמיד באמצעים הטהורים ביותר. הסרט כולו מוגש במונחים ריגשיים שכאלה, כאשר צורת הצילום, שחייבת למט לאחור קיין, העריכה, הדרך בה נבחרו האירועים שאותם מציגים לעומת האירועים שעליהם רומזים, כל אלה נועדו ליצור הזדהות של הצופה עם ג'וני קובאק. מעשי הגבורה שלו נראים היטב

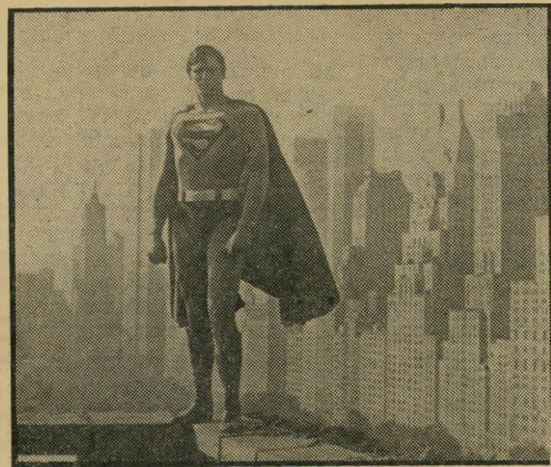
קרבו

ההמונים

ואלנטינו (סטודיו, תל-אביב, אנגליה) — הבמאי חבירטי קן ראסל מנסה בשנים האחרונות שוב ושוב לפענח את מסתרי דמותם של אלילי המונים. אחרי טומי וליסטומניה הוא עושה זאת שוב, בסרט זה, כשהיו של רודולף ואלנטינו, המשמשים בסיס לעלילתו, מעניינים אותו אך מעט. על בסיס עובדות היסטוריות אחרות, הוא רוקם עוד סיוט פרוץ, כמינהגו, אשר מטרתו היא להוכיח כי אליל אינו שליט ההמון, אלא קורבנו.

אבל למראה הסרט, קשה לדעת אם ראסל התכוון לכך ברצינות או שזוהי פארודיה. כיצד אפשר להסביר אחרת את רודולף ונוראייב מדבר איטלקית במיבטא רוסי גס, או לסלי קארון מדברת אנגלית במיבטא צרפתי חזק. שלא לדבר על הדמיון הבולט קיים בין הפרופיל הקלאסי של ואלנטינו לפנים הקוזאקיות של נוראייב.

אם הדמויות אינן אמיתיות, המצבים שבהן הן עומדות אמיתיות עוד פחות. לדוגמה: העצמות המנבאות את העתיד לאשתו השנייה של ואלנטינו, שיעור הטאגנו שנותן ואלנטינו לניז'ינסקי, תחרות האיגרוף נגד העיתונאי החוצפן (שני מעמדים אלה מצוינים בדמויות של ראסל) או עזר המעריצות המזמרות שירי תהילה על מדרגות ביתו. אשר לשחקנים, לא רק נוראייב, הם מעוררים רחמים.

כריסטופר ריב — פנטסיה

את כל החוף המערבי של ארצות-הברית. כאן נראה הסרט כעוד אחד מאותם סירטי אסונות רבי משתתפים, על כל התעלולים הטכניים והתיאוריות המתפרקות, שהעין המנוה-סה למדה כבר להבחין במלאכותיותם.

קאופמן וסטאלונה: פאשיזם מסוכן

לעין, ואילו הצד האפל מוצג, מרבית הזמן ברמיזות. בעיני מות הגדול בין קובאק למנהיג המאפיה, בסוף הסרט, מתבקש קהל להאמין כי קובאק אינו, אלא שה תמים שנפל קורבן ללווייתן פשע. בתוספת העובדה שסילבסטר סטאלונה, הלא הוא רוקי, מגלם את קובאק, ברור שהקהל משתכנע מהר. ודווקא משום כך זה סרט מסוכן, כי הצופה עשוי לצאת ממנו משוכנע שהמטרה מקדשת את כל האמצעים, ומה המטרה, רק הגיבור האמיתי יודע. במילים אחרות זה נקרא פאשיזם.

פיליפס ונוראייב: סיוט פרוץ

אין לדעת מה עוללה לסלי קארון לראסל, אבל כשהציב אותה כקריקטורה גסה של כוכבת הסרטים האילמים נאזימובה, נקם בה את כל העוולות האפשריים. ואילו מישל פיליפס, אינה אולי שחקנית, אבל אין סיבה שתיראה נלעגת ומלאכותית כל-כך, כנטאשה רמבובה, אשתו השנייה של ואלנטינו.

בעצם הדרך היחידה לבלוע את הסרט בלי להתרגז יתר על המידה, היא לראות בו בדיחה שנמשכת קצת יותר מדי זמן.